

Ministeriet for Grøn Trepert

Ny kvælstofreguleringsmodel – og arealomlægning

Online-møde i Taskforce for Arealudtag
onsdag den 17. december 2025

Dagsorden

- Velkommen og præsentation af oplægsholdere og dagens program
- Kvælstofreguleringen – hvad og hvordan?
- Balancen mellem arealomlægning og regulering – incitament og rammer
- Proces for yderligere kommunikation, herunder opgaver for kommunerne i 1. kvartal 2026
- Spørgsmål
- Tak for i dag – og Glædelig Jul fra taskforcesekretariatet!

Nyt fokus: fra mark til vandmiljø

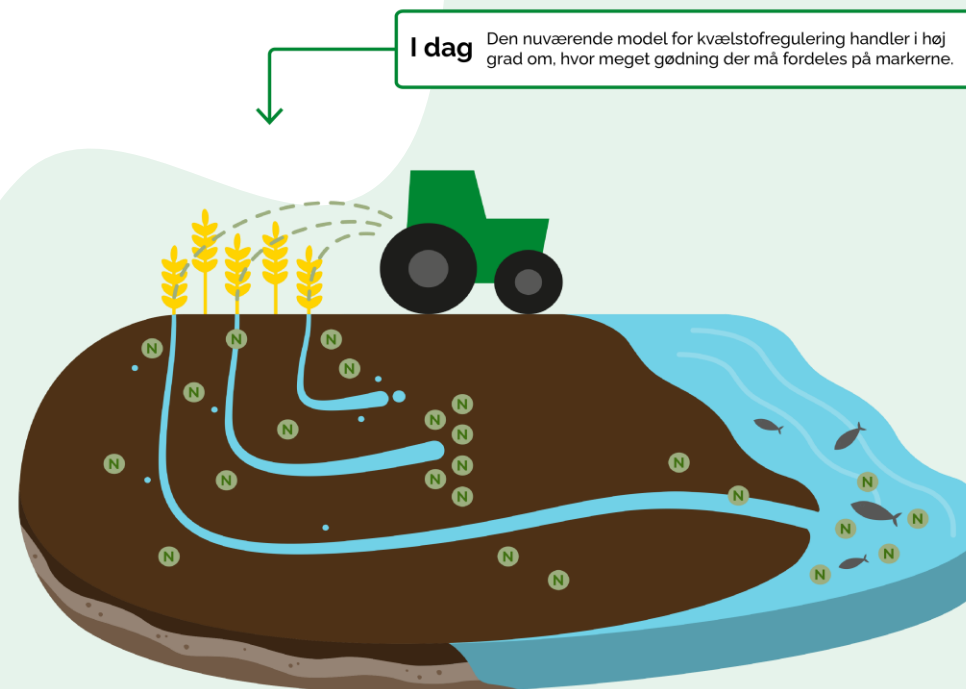

Fra mark til vandmiljø

Den nye kvælstofreguleringsmodel ændrer fokus til kvælstofudledningen til vandmiljøet fremfor mængden af gødning, som landbrugeren spreder på sine marker.

Vi ændrer fokus med en ny model for kvælstofregulering

Fokus har indtil nu været på, hvor meget gødning man puttede på marken. Fremover er fokus på, hvor meget kvælstof man leder ud i vandet.

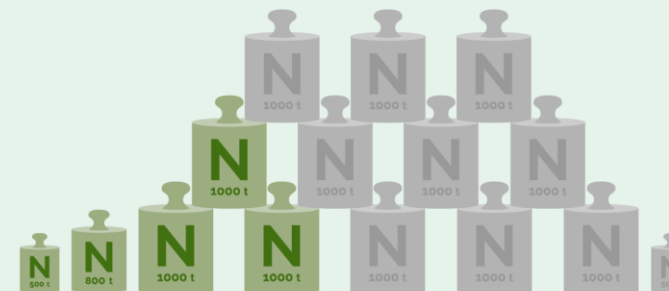
Et sikkerhedsnet til vandmiljøet

Mål for reduktion af kvælstofudledningen

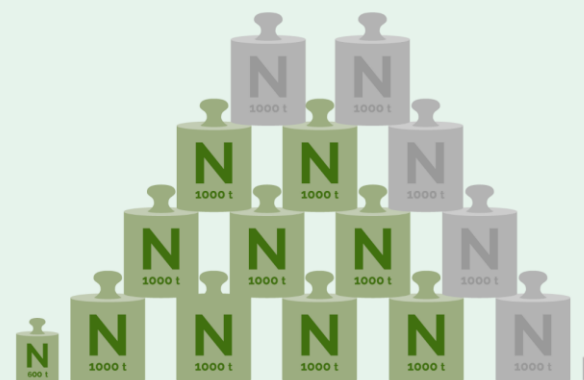
- Det gældende reduktionsmål er 13.800 ton. Den nuværende markregulering og andre indsatser henter 4.300 ton, heraf henter MR. 3.500 ton kvælstof.
- Den nye kvælstofreguleringsmodel henter 9.600 ton ift. et teknisk korrigeret reduktionsmål på 14.800 tons.
- Modellen vil sikre markant større reduktion i udledningen af kvælstof fra landbruget på ca. 7.900 ton mod 3.500 ton fra den nuværende kvælstofregulering.

Mål for reduktion af kvælstofudledningen

Gældende reduktionsmål på **13.800 ton**

Den målrettede regulering (MR) og andre indsatser på markerne henter i dag **4.300 ton** (grønt markerede lodder). Heraf hentede MR **3.500 ton¹**. Herudover forudsættes 900 ton baselineeffekter på markerne uden for reduktionsmålet.

Korrigeret reduktionsmål på **14.800 ton²**

Den nye kvælstofreguleringsmodel vil til sammenligning hente **7.900 ton**. Herudover hentes effekten af andre indsatser på markerne og baselineeffekter på marker. Modellen skønnes samlet set at hente **9.600 ton³** (grønt markerede lodder).

Anmærkning: Illustrationen viser skønnede effekter, som er forbundet med usikkerhed og forudsætter fuld regelefterlevelse.

¹) I tillæg til MR har indsatser i EU's landbrugspolitik en effekt på ca. 800 ton, hvoraf størstedelen dog er frivillige tiltag.

²) Teknisk korrigeret indsatsbehov inkl. bl.a. baselineelementer på markarealet.

³) Opgjort i et scenarie uden arealomlægning, som vil reducere effekten af reguleringen.

Nye muligheder for landbrugerne

Landbrugeren får nye muligheder og virkemidler for at efterleve reguleringen

Med den nye kvælstofreguleringsmodel skal landbrugeren reducere kvælstofudledningen markant mere end tidligere. Landbrugeren får også flere virkemidler og muligheder for at gøre netop dette.

Økologiske bedrifter omfattes af NRM på lige vilkår med konventionelle bedrifter.

- Giver incitament til omlægning til økologi, da økologi vil blive et virkemiddel i NRM
- Understøtter ambitionen om fordobling af det økologiske areal
- Forventes at stille økologiske bedrifter bedre end i dag, da økologiske bedrifter generelt udleder mindre kvælstof

Afgrødevalg

Skifte til mere ekstensiv produktion såsom økologi

Gødning på markniveau i stedet for bedriftsniveau

Placeringen af efterafgrøder og andre virkemidler påvirker effekten

Større fleksibilitet ift. tidspunktet for etablering af efterafgrøder

Kvotehandel

Kvotemodel

N

Sådan fordeles udledningskvoterne

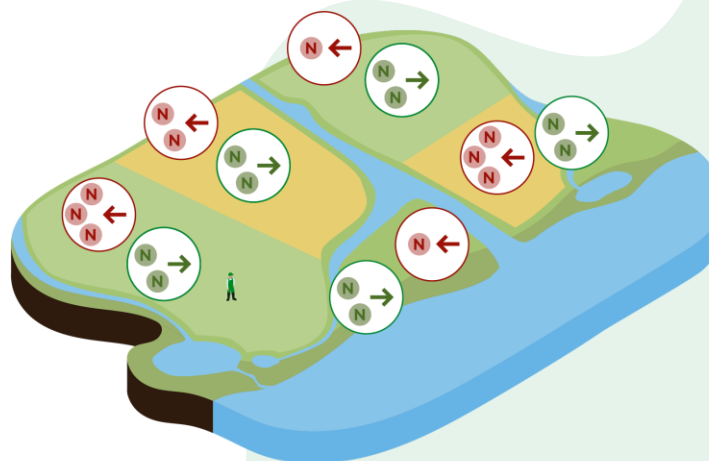
- Hvert kystvandopland får en grænse for, hvor meget kvælstof markerne i vandoplandet må udlede.
- Grænsen omsættes til udledningskvoter, som fordeles mellem landbrugere.
- I oplande med et højt reguleringstryk fordeles kvoterne med 25 pct. flad model og 75 pct. VISA-model.
- Fordelingen af kvoterne skal tilskynde landbrugere til at tage sårbare jorder ud af drift og sikre, at landbrugeren ikke bliver ramt unødigt hårdt.
- I oplande med lavere reguleringstryk, fordeles kvoterne med 100 pct. VISA-model.

Vejen til at nå målet for kvælstofreduktionerne

Målet for kvælstofreduktioner er det samme uanset kvotemodel, men vejen til at opnå målet på markerne kan se ud på forskellige måder. Med delaftalen er der valgt en model, som er en kombination af de to modeller.

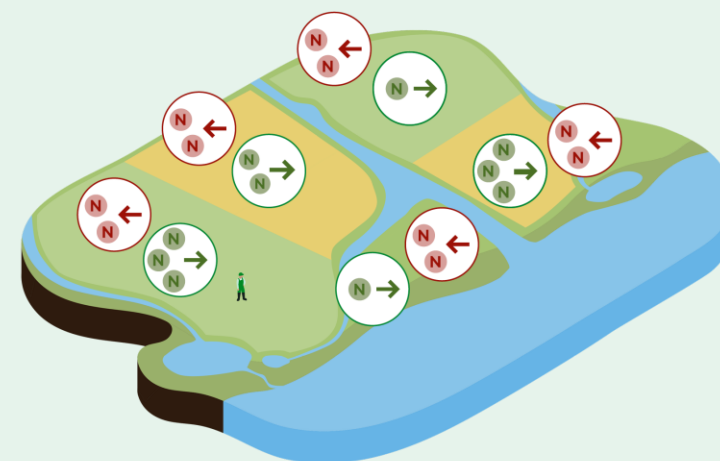
Lige store kvoter (flad model)

Landbrugerne får lige store kvoter pr. hektar. Pga. forskelle i jordens evne til at tilbageholde kvælstof medfører det, at nogle landbrugere skal reducere deres udledning mere og andre mindre for at overholde kvoten.

Forskellige kvoter (VISA-model)

Landbrugerne får forskellig størrelse kvoter pr. hektar. Tildelingen afspejler forskelle i jordens evne til at tilbageholde kvælstof, så kvotetildelingen muliggør omtrent samme dyrkning på alle arealer.

I hvert kystvandopland fordeles 25 pct. af kvoterne efter en flad model og 75 pct. efter en VISA-model. I de kystvandoplande med mindst behov for reduktion af kvælstofudledningen vil fordelingen dog ske efter 100 pct. VISA-model.

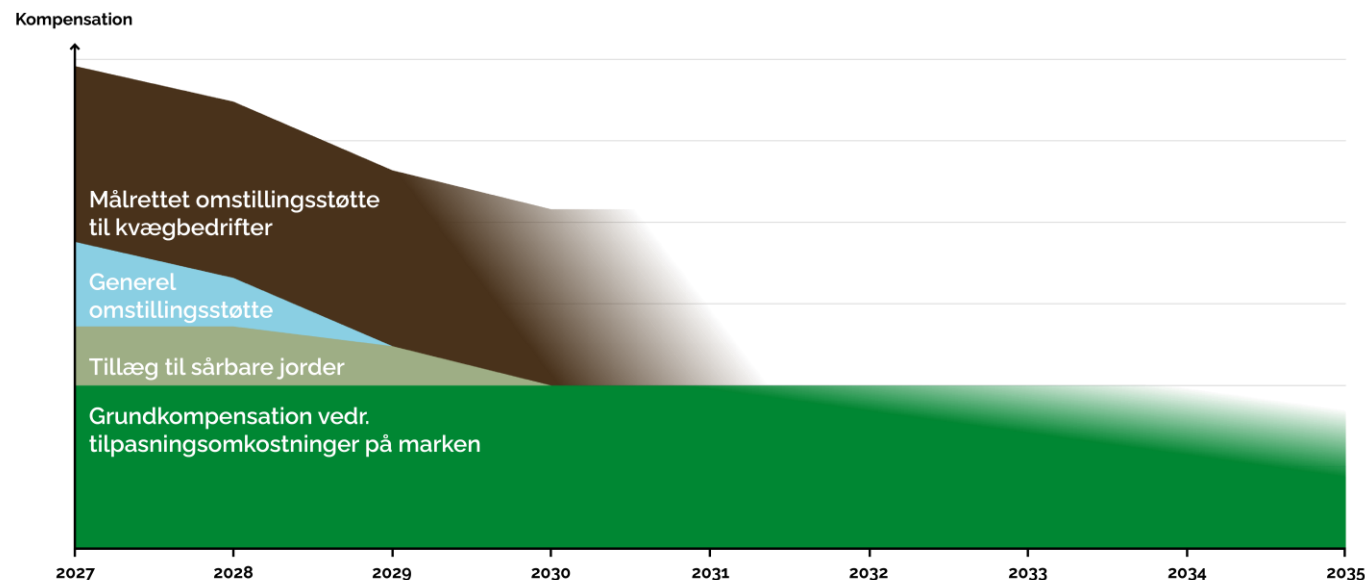
Kompensation

Sådan kompenseres landbrugeren

- For landbrugeren kan der være omkostninger forbundet med tilpasningen for at reducere udledningen af kvælstof og efterleve den nye regulering.
- Det kompenseres med midler fra EU's Fælles Landbrugspolitik.
- Der ydes i de første år et tillæg til sårbare jorder, generel omstillingsstøtte til bl.a. opstart af kvotehandel og afsætning af husdyrgødning samt målrettet omstillingsstøtte til kvægbedrifters meromkostninger til grovfoder.
- Fra 2032 sættes et loft for compensationen, der afspejler den forudsatte fremdrift i arealomlægningen til natur.
- Arealomlægningen muliggør mindre regulering på resten af landbrugsarealet
- Loftet bliver sænket gradvist frem mod 2035.

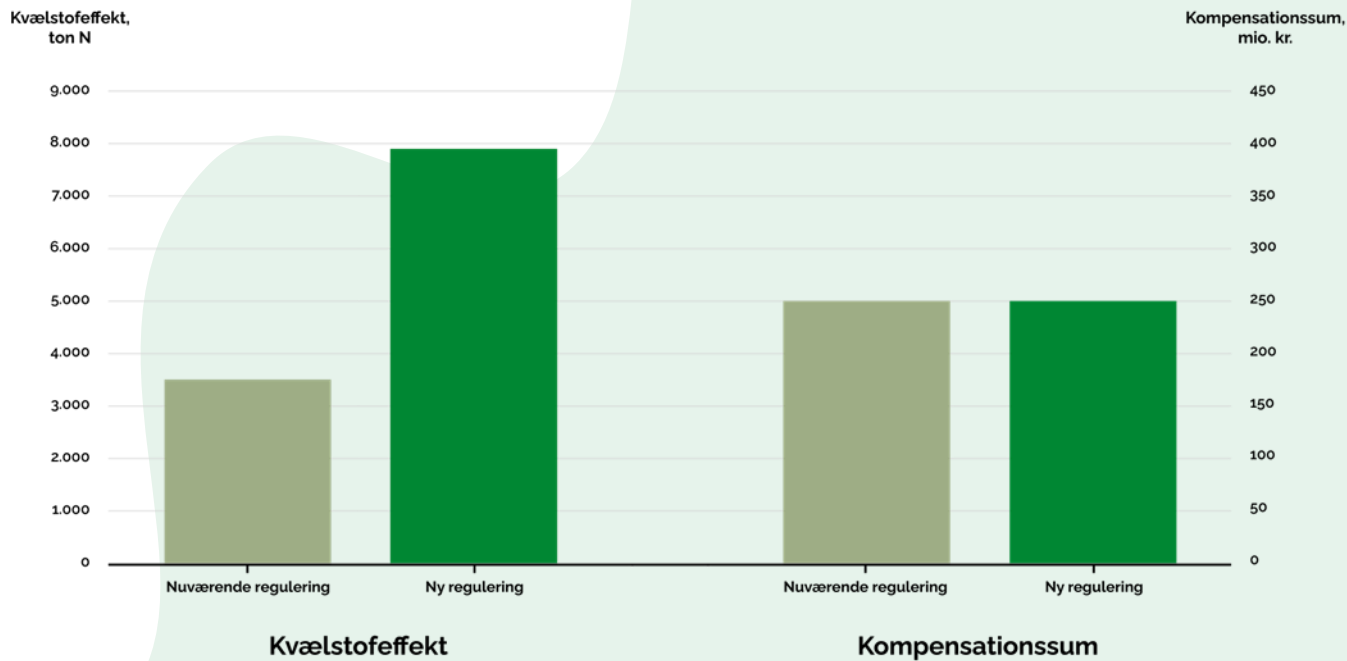
Landbruget kompenseres på fire måder¹

Større kvælstofreduktion for pengene

- Den nye kvælstofreguleringsmodel reducerer samlet kvælstofudledningerne med mere end det dobbelte end i dag, men skønnes foreløbigt at koste ca. det samme i kompensation i en fuldt indfaset model (før arealomlægning).
- Estimerterne er behæftet med betydelig usikkerhed og skal konsolideres.

Anmærkning: Estimerterne er behæftet med betydelig usikkerhed. Estimerterne for NRM er beregningsteknisk baseret på en hybrid kvotetildelingsmodel bestående af 25 pct. flad model og 75 pct. VISA-model. Estimeret kompensationssum i MR er baseret på den afsatte kompensationssum. Kvælstofeffekten forudsætter regelefterlevelse og er for NRM i et scenarie uden arealomlægning. Ud over de angivne kvælstofeffekter på hhv. 3.500 ton i MR og 7.900 ton i NRM, leveres bl.a. effekten af indsatser i EU's landbrugspolitik, herunder det ukompenserede braklægningskrav. Effekten af braklægningskravet indgår således som en del af de yderligere ca. 1.700 ton, der tidligere har ligget uden for markreguleringen, men som vil blive hentet i den samlede skønnede effekt på 9.600 ton i NRM. For NRM angives den skønnede kompensationssum for en fuldt indfaset model, hvor kompensationen fra 2031 er baseret på den gennemsnitlige tilpasningsomkostning i vandområdet, som er afhængig af reguleringsniveauet, men hvor midlertidig omstillingsstøtte og merkompensationen til sårbare jorder er udfaset. Kompensationssummen vil således på kort sigt være højere end angivet, men kan på længere sigt være lavere end angivet sfa. arealomlægning mv. Kompensationen skal verificeres af en ekstern forskningsinstitution.

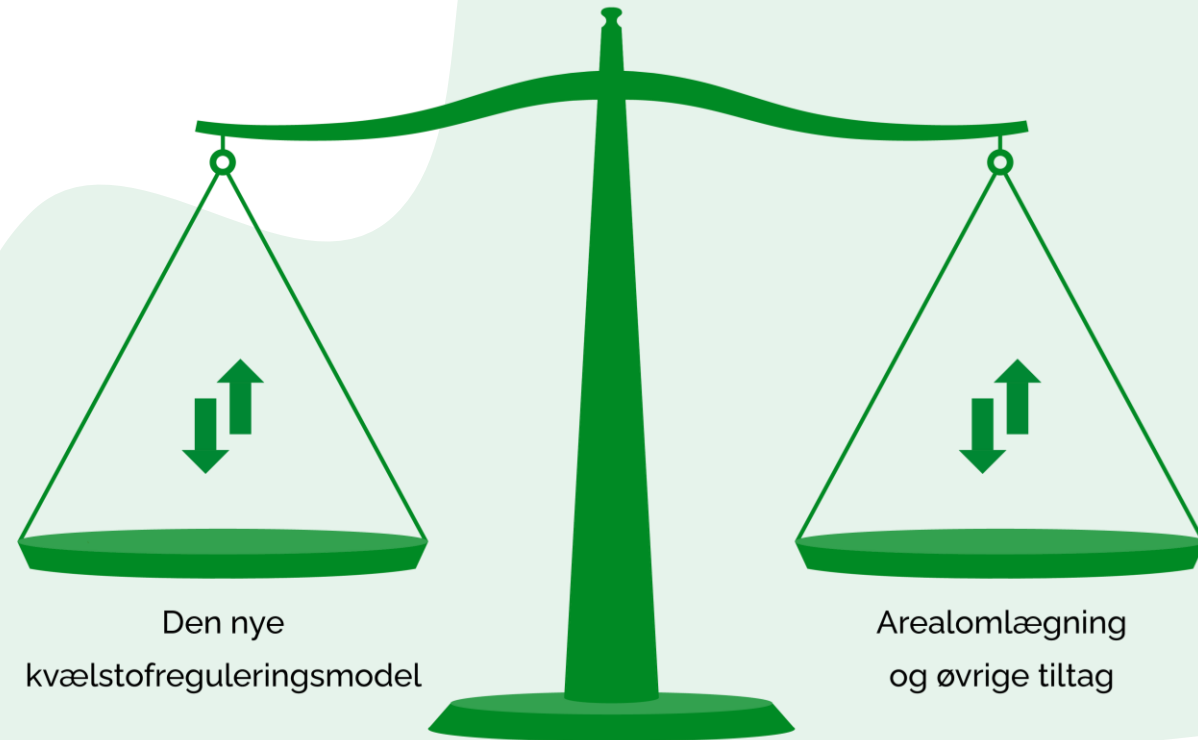
Kilde: Ministeriet for Grøn Trepert baseret på foreløbige beregninger fra IFRO, Københavns Universitet

Et sikkerhedsnet til vandmiljøet

Den samlede reduktion af kvælstof går på to ben

- Hovedmotoren i grøn trepart er den frivillige arealomlægning
- Jo mere jord, landbrugeren omlægger til natur, jo lavere bliver reguleringstrykket
- Den nye kvælstofreguleringsmodel skaber – med en skønnet effekt på 9.600 ton før arealomlægning – øget sikkerhed for, at vi når det samlede mål.

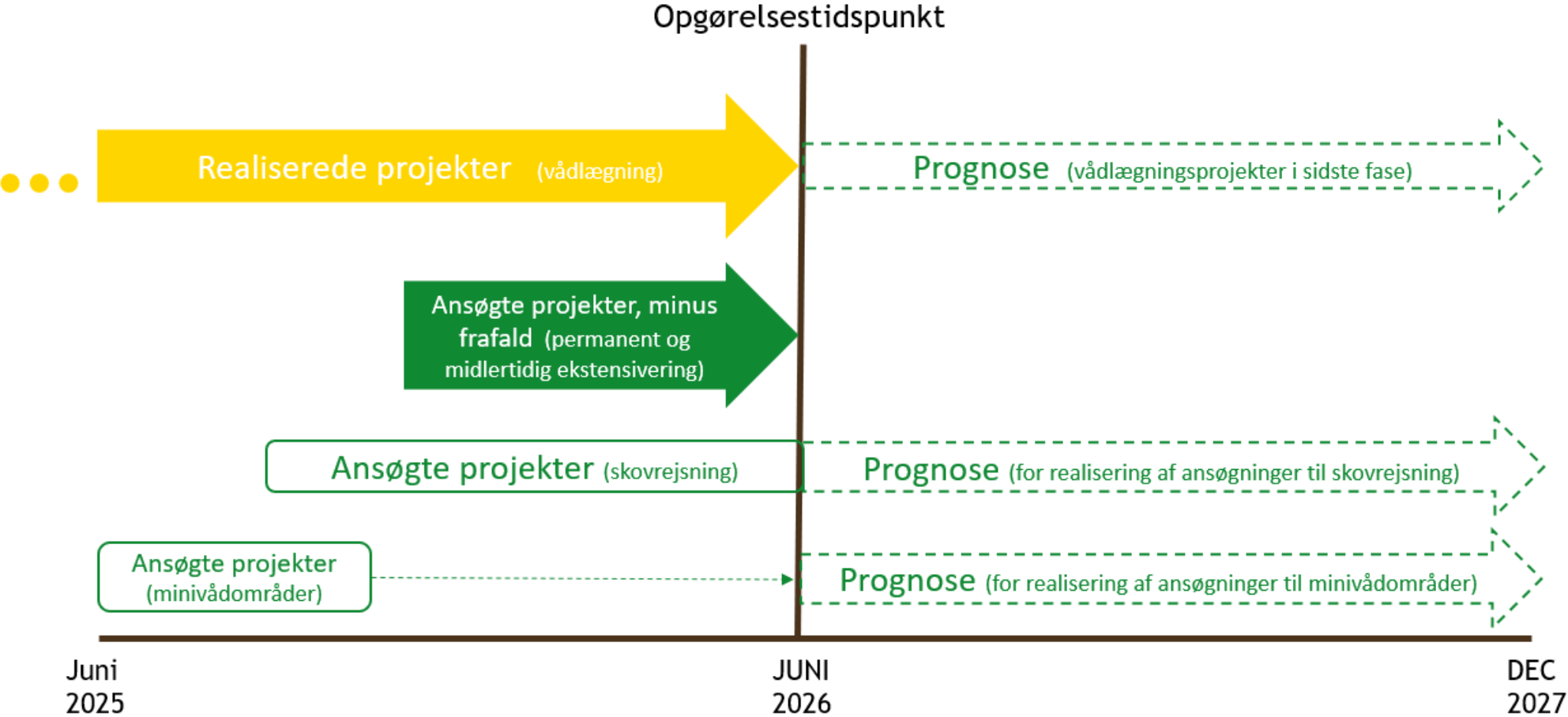

Arealopgørelse og hjælp til akutområder og særligt udfordrede områder.

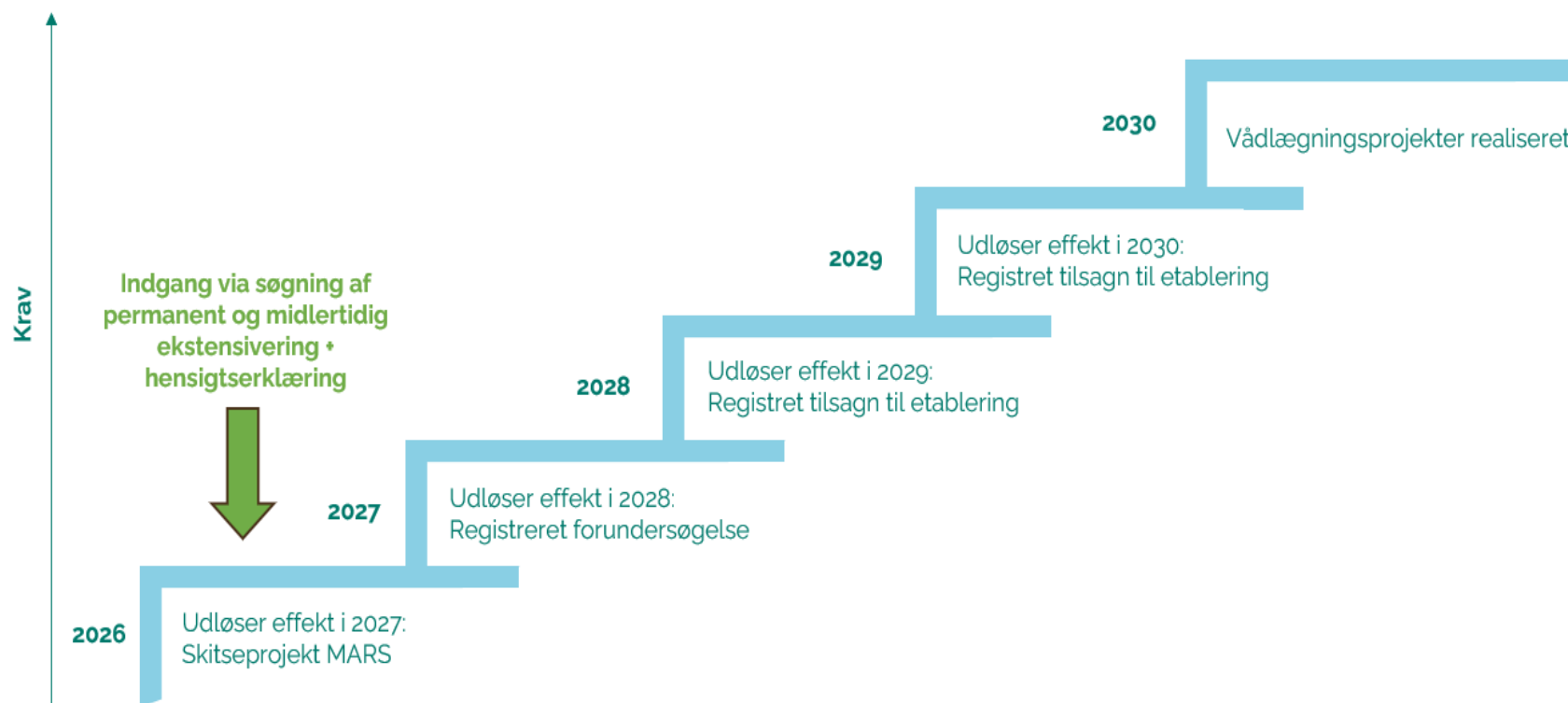
- Arealomlægninger er i fuld gang. De eksisterende vådområde- og lavbundsordninger oplever historisk stor søgning. I september åbnede ordningen for privat skovrejsning og til februar åbner to ordninger for hhv. permanent og midlertidig ekstensivering.
- Når arealer udtages af drift medvirker det til at løse kvælstofudfordringen. Arealudtag kan endvidere bidrage til at sænke reguleringstrykket i de oplande, der når i mål med deres indsatsbehov. Hvert år gøres status for udtagningen af areal, så reguleringstrykket kan fastsættes. Første opgørelse foretages medio 2026 mhp. fastlæggelse af reguleringstrykket for 2027.
- I nogle områder vil man ikke kunne indfri målet for reduktion af kvælstof med regulering. For at tilskynde til en hurtig indsats i de særligt udfordrede områder kan kvælstofeffekten af skitseprojekter på arealer med vådlægningspotentiale tælle med fra start, hvis landbrugeren tager jorden ud af drift allerede i 2026, og samtidig forpligter sig på fremdrift i projektet, så arealet senest i 2030 kan blive til natur, der gavner vandmiljøet, klimaet og biodiversiteten.

Tilgang til opgørelse medio 2026

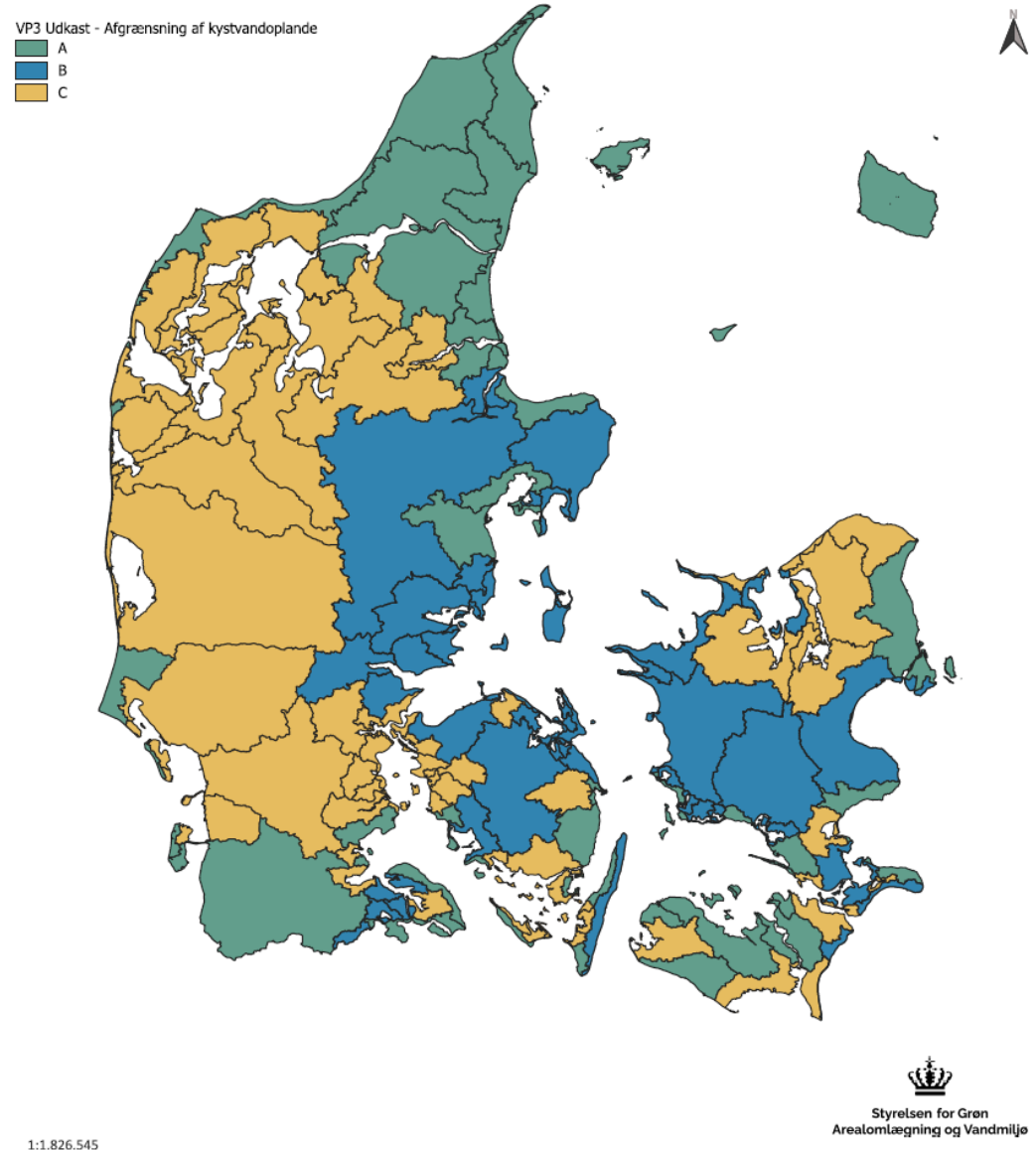
Medtælling af vådlægningseffekt fra ekstensiveringstidspunkt

- Adgang til medtælling af vådlægningseffekt ved kontinuerlig fremdrift i vådlægningsprojekter
- Kombineret med permanent eller midlertidig ekstensivering og hensigtserklæring
- Fokus på fælles opgave for treparterne med at sikre fremdrift i udtagningsprojekt

Hvad er akutområder og særligt udfordrede områder?

- Områder med et restindsatsbehov efter regulering til braklægningspunktet (kategori C på kortet)
- Udgangspunkt for adgang og prioritering i ordninger
- Grundlag for akutpakker
- Nuværende afgrænsning baseret på VP3 II
- NB! Fordelingen vil ændre sig medio 2026 ifm. opgørelse af fremdrift i arealomlægningen og opdatering af kvælstofindsatsbehovet
- Opdateres efterfølgende årligt

Vi ses i 2026!

Ministeriet for Grøn Trepert